

بند ۱۰ سیاست‌های کلی محیط زیست
ابلاغی مقام معظم رهبری:

الزام «استقرار نظام حسابرسی زیست محیطی در
کشور با لحاظ ارزش ها و هزینه های زیست محیطی
(تخریب، آلودگی و احياء) در حساب های ملی»

MBGH

رهنمود

چارچوب گزارشگری حسابرسی زیست محیطی خاص استان

معاونت فنی و حسابرسی امور عمومی و اجتماعی

هیات حسابرسی زیست محیطی و توسعه پایدار

سال ۱۳۹۵

جلد گزارش

الف - عنوان گزارش زیست محیطی

ب - عنوان و شماره طبقه بندی دستگاه/ دستگاههای اجرائی مورد رسیدگی

مرتبط با موضوع زیست محیطی مورد گزارش

ج - دوره مورد رسیدگی

د- نام استان ، شماره و عنوان هیات و گروه حسابرسی

مقدمه

الف - موضوع مورد رسیدگی .

ب - شناخت اجمالی از اهداف ، وظایف و فعالیتهای دستگاه یا دستگاههای

اجرائی در رابطه با موضوع مورد رسیدگی و درج قوانین مربوط با موضوع.

ج - اهداف رسیدگی .

هدف از رسیدگی و انتظارات حاصل از رسیدگی در این بخش باید توسط حسابرس تعریف

شود. برای نمونه عباراتی نظیر :

- حصول اطمینان از وجود (تدوین و تصویب) ابزارهای قانونی لازم و ضمانت اجرائی کافی جهت اعمال

نظارت‌های لازم درخصوص موضوع زیست محیطی مورد رسیدگی

- حصول اطمینان از صحت عملکرد ..... (نام دستگاه اجرائی) درخصوص رعایت قوانین و مقررات ،

ضوابط و استانداردهای مرتبط با موضوع زیست محیطی مورد رسیدگی

- حصول اطمینان از اعمال نظارت‌های قانونی لازم توسط دستگاه اجرائی متولی اصلی موضوع زیست

محیطی مورد رسیدگی بر سایر اشخاص حقیقی و حقوقی واجد تکلیف قانونی

- حصول اطمینان از تهیه به موقع دستورالعملها، معیارها و ضوابط مرتبط (تعیین شده در قوانین و مقررات مصوب) توسط دستگاههای اجرائی ذیربط
- بررسی و حصول اطمینان از صحت اقدامات صورت گرفته توسط دستگاههای متولی ..... و آسیب شناسی اقدامات صورت گرفته درخصوص موضوع زیست محیطی مورد رسیدگی
- حصول اطمینان از صحت هزینه کرد اعتبارات اختصاص داده شده مرتبط با موضوع زیست محیطی مورد رسیدگی
- حصول اطمینان از کفایت کنترلهای داخلی درخصوص موضوع مورد رسیدگی
- بررسی اثر بخشی اقدامات انجام گرفته توسط دستگاههای اجرائی متولی (بررسی بهبود وضعیت معضل زیست محیطی)

د - دامنه رسیدگی .

توضیح مختصری در خصوص دامنه زمانی، مکانی و عملیاتی و همچنین نحوه رسیدگی (تمام رسی ، نمونه رسی، بررسی میدانی ، کتابخانه ای ، مشاهده عینی ، مصاحبه و غیره) در این قسمت ذکر شود .

ه - علت اهمیت موضوع انتخاب شده .

در خصوص اهمیت موضوع ، مشکلات ایجاد شده ناشی از معضلات زیست محیطی مربوط به موضوع، آثار و تبعات احتمالی و اینکه چرا در اولویت حسابرسی قرار گرفته در این قسمت توضیح داده شود.

و - محدودیتهای رسیدگی .

محدودیتهای دامنه رسیدگی که سبب گردد حسابرس نتواند برنامه حسابرسی خود را طبق روال عادی اجرا کند در این سرفصل لحاظ گردد.

عملکرد

در این بخش متناسب با موضوع رسیدگی ، حسابرس ضمن مطالعه کامل و دقیق قوانین و مقررات زیست محیطی مربوط به موضوع رسیدگی ، بند های بخش عملکرد را تدوین و اطلاعات مربوطه را از طریق رسیدگی به اسناد و مدارک، برگزاری جلسات، بازدیدهای میدانی و ... جمع آوری و درج مینماید .

همکاران محترم در حدود رسیدگی نسبت به تهیه چک لیستهای رسیدگی اقدام و چک لیستهای تکمیل شده را بانضمام کاربرگهای رسیدگی و مستندات مربوطه پیوست گزارش نمایند .

در این بخش متناسب با موضوع مورد رسیدگی میتوان در موارد ذیل اظهار نظر نمود
➤ تشریح، تبیین و مقایسه فعالیتهای صورت گرفته زیست محیطی موضوع مورد بررسی، با

تکالیف پیش بینی شده در قوانین و مقررات مربوطه

➤ بررسی نحوه تعامل و همکاری دستگاههای اجرائی واجد تکلیف قانونی در خصوص

موضوع زیست محیطی مورد رسیدگی با دستگاه اجرائی اصلی متولی موضوع

➤ وضعیت کنترلهای داخلی در خصوص موضوع زیست محیطی مورد رسیدگی (از جمله : پیش

بینی بازدید توسط کارشناسان مختلف ، اخذ گزارشات از مبادی متفاوت ، و ...)

➤ سایر موارد قابل ذکر

تخلفات ، اشکالات و نواقص مشاهده شده

موارد تخلفات ، اشکالات و نواقص مشاهده شده در عملکرد دستگاه اجرایی با ذکر مستندات قانونی و اقدامات انجام گرفته در این رابطه در این قسمت ذکر گردد.

آسیب های احصاء شده

در بررسی های به عمل آمده، هرگونه آسیبی وجود دارد با ذکر مصداق آورده می شود . مانند فقدان قوانین کافی مرتبط با موضوع، ضد و نقیض بودن قوانین و مقررات، نداشتن برنامه مدون توسط دستگاه اجرائی جهت اعمال نظارت بر موضوع مورد رسیدگی، مبهم بودن اهداف و وظایف، نبود ضمانت اجرائی کافی.

اظهار نظر

در این بخش میبایست متناسب با اهداف رسیدگی تعریف شده، در تمامی موارد بطور صریح و واضح اظهار نظر گردد .

اصلاح امور

هر گونه اصلاح و اقدامی که منجر به بهبود امور شده با پیوست مستندات در این قسمت احصاء شود.

پیشنهادات و توصیه های حسابرسی

پیشنهادات درخصوص اصلاح ساختار ، قوانین و مقررات ، بهبود امور ، بالابردن بهره وری ، رفع اشکالات و نواقص ،رفع آسیبهها، جلوگیری از بروز و یا تکرار اشتباه و تخلف و .... بصورت واضح و روشن بیان شود .

نام و نام خانوادگی

سمت :

امضاء:

نام و نام خانوادگی:

سمت :

امضاء:

پیوست ها :

پیوست یک: کاربرگ های حسابرسی

کاربرگ مصاحبه (۱)

شماره کاربرگ ..... تاریخ.....

دستگاه تحت رسیدگی :..... موضوع حسابرسی:.....

هدف حسابرسی

.....

سوالات حسابرسی:

..... -۱

..... -۲

..... -۳

موضوعات مورد بررسی:

..... -۱

..... -۲

..... -۳

مصاحبه شونده: نام و نام خانوادگی: ..... سمت: .....

مصاحبه کننده: نام و نام خانوادگی: ..... سمت: .....
امضاء:

تأیید کننده: نام و نام خانوادگی: ..... سمت: .....
امضاء:

نتیجه مصاحبه:

ردیف	سوالات مطروحه	پاسخ	نتیجه گیری با توجه به سوالات و موضوعات مورد بررسی	عطف نکات مهم

• چنانچه مدارکی در اجرای مصاحبه بدست می آید در کاربرگ بررسی اسناد و مدارک مستندسازی شود.

کاربرگ بازدید عینی (۲)

شماره کاربرگ:..... تاریخ:..... دستگاه تحت رسیدگی:.....
موضوع رسیدگی:.....
هدف حسابرسی:.....

سوالات حسابرسی:

- ..... -۱
..... -۲
..... -۳

موضوعات مورد بررسی:

- ..... -۱
..... -۲
..... -۳

بازدید کننده: ۱- نام و نام خانوادگی:..... سمت:.....
امضاء

بازدید کننده: ۲- نام و نام خانوادگی:..... سمت:.....
امضاء

بازدید کننده: ۲- نام و نام خانوادگی:..... سمت:.....
امضاء

تایید کننده: نام و نام خانوادگی:..... سمت:.....
امضاء

موضوع بازدید:

تاریخ بازدید:..... ساعات بازدید:.....
مکان یا مکانهای بازدید:.....

نام و نام خانوادگی افراد همراه: ۱-..... سمت:.....
۲-..... سمت:.....
۳-..... سمت:.....

شرح بازدید:

ردیف	فعالیت مورد بازدید	موارد بازدید شده با توجه به سوالات و موضوعات مورد بررسی	مشاهدات	نتیجه گیری	عطف نکات عمده

کاربرگ بررسی اسناد و مدارک (۳)

شماره کاربرگ : ..... تاریخ :

دستگاه تحت رسیدگی: ..... موضوع رسیدگی:

هدف حسابرسی:

.....

سوالات حسابرسی:

..... ۴-

..... ۵-

..... ۶-

موضوعات مورد بررسی:

..... ۴-

..... ۵-

..... ۶-

بررسی کننده: ۱- نام و نام خانوادگی: ..... سمت: ..... امضاء

تایید کننده: ۲- نام و نام خانوادگی: ..... سمت: ..... امضاء

..... پرونده مورد بررسی:

نتیجه بررسی:

ردیف	شماره مدرک	تاریخ مدرک	موضوع	خلاصه نتایج بررسی	عطف تصویر مدارک	عطف نکات عمده

• منظور از مدارک کلیه شواهد مستند مانند اسناد حسابداری ، قراردادهای، مکاتبات و ..... می باشد.

• تصویر مدارک بر اساس اهمیت، حسب مورد تهیه شود.

گزارش نکات عمده (۴)

شماره

کاربرگ:..... تاریخ:.....

دستگاه تحت رسیدگی:..... موضوع

حسابرسی:.....

تهیه کننده: ..... سمت: ..... امضاء:

تایید کننده: ..... سمت: ..... امضاء:

ردیف	سوال حسابرسی	موضوعات مورد بررسی	روش گردآوری	نتیجه گیری	عطف کاربرگ